

PM från seminarium 1 av 4:

Vad bestämmer om vi behöver vindkraft?

Hässleholm 24 april 2013

Program

12:00 – 13:00	Registrering
12:15	Lunch för den som önskar
13:00	Introduktion <i>Joakim Nordqvist, Skånes vindkraftsakademi/Miljöförvaltningen Malmö stad</i>
13:10	Utmaningar inom energi och planering i kommunerna <i>Anders Nylander, Energikontoret Skåne</i>
13:20	Energisystemet efter 2020 – vilken roll kan havsbaserad vindkraft ha <i>Staffan Jacobsson, Chalmers</i>
13:45	Planeringsstödet betydelse <i>Anne-Lie Mårtensson, Sweco</i>
14:05	Hur står sig vindbruksplanerna vid beslut? <i>Karin Kallioniemi, Länsstyrelsen Skåne</i>
14:30	Paus
14:55	Vad innebär de reviderade riksintressena för vindbruk? <i>Matilda Schön, Energimyndigheten</i>
15:20	Reflektion över de skånska riksintressena <i>Karin Kallioniemi, Länsstyrelsen Skåne</i>
15:35	Man dör av vindkraft, <i>eller</i> , låt oss cementera hela Norrland <i>Stand-up: Elin Nordén, norrlänning som bor i Skåne</i>
16:00	Avslutning Färdmacka för den som önskar

Om seminarieriet:

I samband med att de reviderade riksintressena för vindkraft presenteras, bjuder Skånes vindkraftsakademi, med stöd från Energimyndigheten och i samarbete med Energikontoret Skåne, in de skånska kommunerna till en seminarieriet om vindkraft.

Seminarieriet syftar till att vara kunskapshöjande och fokuserar på kommunikation kring vindkraft. Vi börjar med att titta närmare på hur svensk energiförsörjning ser ut, även efter 2020, och vilken roll vindkraft kan spela. Vi tar upp förutsättningar för vindkraft i de skånska kommunerna, Boverkets arbete med översiktsplaner och Länsstyrelsens samt Sveriges mål för vindkraft.

Kan vindkraft hjälpa till att göra medborgaren involverad i energisystemet? Vilken är kommunens roll gentemot medborgaren i den demokratiska processen kring vindkraft? Hur bildas attityder och hur uppfattar vi förändringar? Detta är exempel på frågeställningar som seminarieriet lyfter. Vi avslutar med att bjuda in olika intresseorganisationer och låter samtalet med dem bli ett avstamp för det fortsatta arbetet.

1. Vad bestämmer om vi behöver vindkraft?

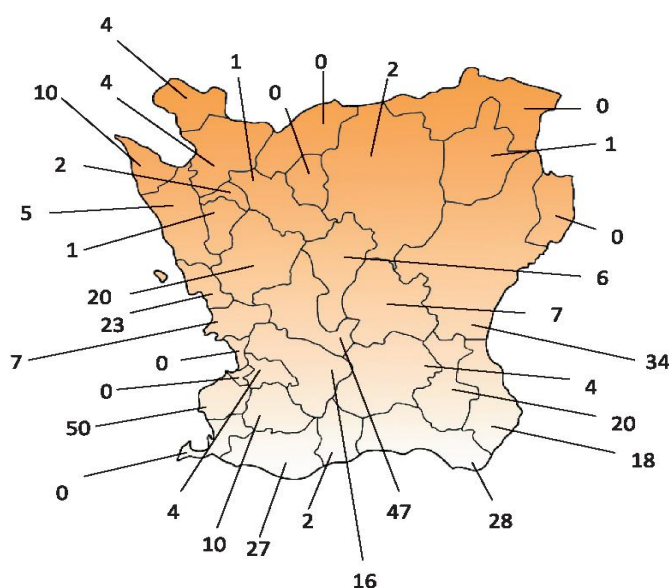
- Anna Tibbelin, Skånes vindkraftsakademi

Skånes vindkraftsakademi är en ideell förening som sedan 2009 arbetar med kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring vindkraftsfrågor i Skåne. Föreningen försöker arbeta på ett balanserat med vindkraftsfrågan genom att anordna bl.a. seminarier där olika intressenter får tillfälle att höras.

Via brev framför föreningens ordförande, Joakim Nordqvist, sina reflektioner i vindkraftsfrågan. Han framhåller bland annat att vindkraften kan bidra till den lokala arbetsmarknaden, speciellt i

glesbyggda områden och att den bidrar till lokal hållbarhet genom produktionen av förnybar energi. Vidare pekar han på att Skåne har goda förhållanden för vindkraft och att det är viktigt att frågan diskuteras på ett sakligt sätt och över kommungränserna.

Anna visar sedan en karta över var vindkraftverken står i Skåne. Befintliga vindkraftverk är ojämnt placerade i Skåne och det finns i dagsläget stora skillnader mellan antalet verk i olika kommuner.

2. Utmaningar inom energi och planering i kommunerna

– Anders Nylander, Energikontoret Skåne (moderator)

Vindkraftfrågan är laddad, men det är en viktig fråga som behöver lyftas. Speciellt eftersom vi står inför stora utmaningar inom energiområdet. "Fossilbränsefritt Skåne 2020" är en utmaning som 11 skånska kommuner redan har skrivit på, det innebär att de ska jobba mot att bli fria från fossila bränslen i elanvändningen, transporter och energianvändning till 2020.

Kommuner behöver se över sin energianvändning och energitillförsel. Det är dock viktigt att kommuner inte ser sin energibalans som en isolerad enhet, utan ser att den är ihopkopplad med andra kommuner, län och länder. Det är också dags att seriöst fundera över hur våra beslut påverkar i ett större perspektiv, t.ex. påverkan på naturen, tredje världen och den ofödda generationen.

I den här typen av frågor är det viktigt att väga in alla intressenter i frågan. Det är också viktigt att väga de olika argumenten mot varandra. Vindkraft kan bidra till lokal lönsamhet och bidra till ett hållbart samhälle, samtidigt som det väcker många känslor. Det är viktigt att se vilka intressen de olika intressenterna har i frågan och hur de påverkas. Samtidigt är det viktigt att tänka på hur olika argument värderas i förhållande till varandra.

Frågor

- *Kan du ge ett exempel på lokal lönsamhet?*
- *Kan man inte se bygdepeng som en muta?*
- *Upplever ni i kommunerna att bygdepengsfrågan är något som behöver diskuteras mer?*

3. Energisystemet efter 2020 – vilken roll kan havsbaserad vindkraft ha?

- Staffan Jacobsson, Chalmers

EU:s mål är att vi till 2050 ska ha minskat våra utsläpp av växthusgaser med 95 %. Detta innebär att alla utsläpp från kraftproduktion måste bort och att vi samtidigt måste ersätta vår användning av naturgas. Om vi inte blir väldigt duktiga på att energieffektivisera kommer behovet av andra typer av elproduktion vara väldigt stort.

Kärnkraft är en del av EU:s plan för att klara elproduktion utan fossila bränslen. Framtiden för kärnkraftverk är dock tveksam, många verk är gamla och kommer att pensioneras inom de närmaste decennierna. Samtidigt som intresset för att bygga nya är litet.

Vi står alltså inför en stor utmaning att klara av att fylla det elproduktionsgap som kommer uppstå och behöver redan nu börja bygga för att klara av det. Havsbaserad vindkraft kan bidra till att fylla produktionsgapet. Det kan byggas till ett rimligt pris och möjliggör produktion av stora mängder el, uppskattningsvis 115 TWh. Förutom den ökade produktionen av el kan havsbaserad vindkraft också

leda till tillväxt i näringslivet, genom nya jobb men också genom bland annat utveckling av ny och förbättrad teknik.

Vi behöver starta nu! Vi behöver en vision, samt gå igenom vilka problem som finns. Det behövs också en allians med företag, kommuner etc. som kan driva frågan politiskt. Vidare behöver kapitaltillgångar säkras och tillståndsprocessen måste kraftigt kortas ner.

Frågor

- *Till vem ska du rikta det här budskapet med havsbaserad vindkraft?*
- *Hur ska havsbaserad vindkraft finansieras?*

4. Planeringsstödet betydelse

- Anne-Lie Mårtensson, Sweco

75 % av alla svenska kommuner sökte boverkets stöd till planeringsinsatser för vindkraft. Stödet har främst använts för att ta fram översiktplaner och planeringsunderlag. Resultatet visade bland annat att kommunerna kan bygga vindkraft som producerar 100 TWh.

Vid en utvärdering av planeringsstödet betydelse har vindkraftsbranschen, landets miljöprövningsdelegationer samt kommunerna tillfrågats om hur användbara de framtagna översiktplanerna är vid planering och etablering av vindkraft. Sammanfattningsvis kom man bland annat fram till att planeringsstödet har varit effektivt, men kvalitén på översiktplanerna har varit varierad, samma sak gäller de utpekade områdena. Tyvärr har inte vindkraftsexploatorerna varit involverade i kommunernas vindkraftsplaner i någon större utsträckning.

Övriga slutsatser som har dragits är exempelvis att det kommunala intresset för vindkraft är avgörande och att kommunernas kompetens inom området har ökat, men behöver fortfarande ökas ytterligare. Vidare behöver översiktplanens status tydliggöras och en bättre planering av elnätet behövs. Inte bara på regional nivå utan också på en europeisk nivå.

Frågor:

- *Hur många kommuner har blandat in intressenterna i sina vindkraftsplaner?*
- *Känner ni att det gav er fördelar att ni involverade intressenter när ni väl skulle dra igång utbyggnaden?*
- *Vilka problem med landbaserad vindkraft tror du blir mest akuta med tanke på planeringen som har gjorts?*

5. Hur står sig vindbruksplanerna vid beslut?

- Karin Kallioniemi, Länsstyrelsen Skåne

Väldigt många olika faktorer styr om det blir vindkraft eller inte. Planeringen är långt ifrån allt, det finns många tillstånd för vindkraft i Skåne som inte är utbyggda än. Marknadskrafter och beslut från staten styr mycket.

Översiktsplanen är till för att avväga olika delar. För att den ska fungera behöver den redovisa olika intressen och sen ska den ge vägledning. Det finns rättsfall som visar att en väl underbyggd översiktsplan har stor betydelse vid prövning. Har man däremot en översiktsplan utan bra argument har den mindre betydelse. Även med en bra underbyggd översiktsplan kan det ändå dyka upp försvårande omständigheter i senare skeden som exempelvis skyddade arter.

6. Vad innebär de reviderade riksintressena för vindbruk?

- Bengt Gustavsson, Energimyndigheten

Energimyndigheten har studerat var det finns bra förutsättningar för vindkraft. Första gången det kom ett utpekande av riksintressen för vindbruk var 2004, det kom en ny uppdatering 2011. Av de utpekade riksintressena för vindbruk förväntas en tredjedel fungera i slutänden efter att man har gått igenom tillståndsprocessen.

Processen inleds med att lämpliga områden märks ut, sedan plockas olika buffertzoner bort t.ex. för bebyggelse, kyrkor och nationalparker. Närheten till elnät vägs också in. Elnätskriteriet är problematiskt, om stora vindkraftsparker byggs kan det vara befogat att bygga ut elnätet i det området.

I den senaste revideringen har vissa förändringar gjorts; höjdkriteriet har ändrats eftersom det nu är möjligt att bygga på högre höjd, buffertzonen till bebyggelse har utökats vilket gör att visa ytor nu faller bort och bottendjupet för havsbaserad vindkraft har ökat 5 m vilket gör att detta område har utökats.

Fråga:

- *Hur väger man konkurrerande intressen?*

7. Reflektion över de skånska riksintressena

- Karin Kallioniemi, Länsstyrelsen Skåne

Det finns olika typer av problematik vid olika typer av riksintressen. Tar man t.ex. bort kulturhistoriska byggnader eller biologiskt intressanta områden är de borta, de kan inte återfinnas på ett annat ställe. När det gäller vindbruk ser man till summan för hela landet. Om man har alla verk placerade på ett ställe eller på många olika platser spelar i detta fall inte samma roll.

Frågor:

- *Kan du fördjupa ditt resonemang om olika typer av riksintressen?*
- *Om det är så att översiktsplanen är det bästa verktyget vad blir länsstyrelsens roll mot kommunerna?*
- *Vilka är era viktigaste verktyg för att främja skydd av naturintressen?*
- *Problem med att försvarsmakten spelar med dolda kort*

Karin Kallioniemi från Länsstyrelsen i Skåne reflekterar över de skånska riksintressena.

Alla presentationer finns att ladda ner i PDF-format på www.vindkraftsakademin.se

Deltagare 24 april

Namn	Organisation
Anette Moberg	Miljöinspektör Hässleholms kommun
Annette Knutsson (<i>ersatt av Ulf Bengtsson</i>)	Samhällsbyggnadsförvaltningen, Simrishamns kommun
Annika Wijk	Miljö- och byggchef, Osby kommun
Ann-Katrin Sandelius (<i>ersatt av Pernilla Nilsson</i>)	Avdelningschef Plan & Bygg, Samhällsbyggnadsförvaltningen i Trelleborgs kommun
Birger Torkildsen	Ordförande Byggnadsnämnden, Hörby kommun
Carina Westerlund	Tillsynschef, Miljökontoret, Hässleholms kommun
Cecilia Thapper	Energikontoret Skåne/Skånes vindkraftsakademi
Christer Jönsson	1:e vice ordförande i Miljönämnden Hässleholms kommun
Elisabet Werecki	Arkitekt, Stadsbyggnadskontoret, Malmö stad
Ena Segerfeldt	Miljöinspektör, Kommunstyrelseförvaltningen, Åstorps kommun
Fredrik Ingmarson	Stadsbyggnadskontoret, Malmö stad
Hans-Göran Larsson (<i>kom ej</i>)	1:e vice ordförande Kommunstyrelsen, Höörs kommun
Helena Nerbring Lisell (<i>kom ej</i>)	Miljöstrateg, Stadsbyggnadskontoret, Hässleholms kommun
Karin Hammarlund	Skånes vindkraftsakademi
Knud Nielsen	Byggnadsinspektör, Osby kommun
Lennart Glans (<i>kom ej</i>)	Miljö- och byggnämnden Burlövs kommun
Mats Sturesson	Ordförande Byggnadsnämnden Hässleholms kommun
Nina Heinesson	Miljöinspektör, Miljökontoret i Ängelholms kommun
Roger Larsson	Stadsarkitekt, Stadsbyggnadskontoret, Hässleholms kommun
Ruben Ström	Ledamot Byggnadsnämnden i Hörby kommun
Talare/Organisation	
Anders Nylander	Energikontoret Skåne
Anna Tibbelin	Skånes vindkraftsakademi/Energikontoret Skåne
Anne-Lie Mårtensson	Sweco
Caroline Wendel	Energikontoret Skåne
Elin Nordén	Stand-up komiker
Joakim Nordqvist (<i>ersatt av Anna Tibbelin</i>)	Malmö stad/Skånes vindkraftsakademi
Karin Kallioniemi	Länsstyrelsen Skåne
Matilda Schön(<i>ersatt av Bengt Gustavsson</i>)	Energimyndigheten
Staffan Jacobsson	Chalmers